

NEKE METRIJSKE KARAKTERISTIKE SKALE ZA PROCJENU PONAŠANJA UČENIKA U RAZREDU

VLASTA VIZEK VIDOVIĆ • VESNA VLAHOVIĆ ŠTETIĆ • OLIVERA PETRAK

primljeno: prosinac '98.

prihvaćeno: travanj '99.

U radu se provjeravaju psihometrijske karakteristike nove Skale za procjenu ponašanja učenika u razredu. Skala je namijenjena za prikupljanje podataka o ponašanju učenika od prvog do četvrtog razreda pri čemu su procjenjivači učitelji razredne nastave. Istraživanje je provedeno na uzorku učenika od prvog do četvrtog razreda osnovne škole (N=173). Rezultati pokazuju zadovoljavajuću unutarnju pouzdanost i osjetljivost skale. Faktorskom analizom dobivena su četiri interpretabilna faktora koji su nazvani: ometajuće ponašanje, suradnja i usmjerenost na zadatak, povučenost i uzbuđenje u ispitnoj situaciji. Kriterijska valjanost provjeravana je na temelju četiri vanjska kriterija: dob, spol i školski uspjeh učenika te obrazovanje roditelja.

Ključne riječi: ponašanje učenika u razredu, metrijske karakteristike

UVOD

Pojam učeničkog ponašanja u razredu dosta je širok i obuhvaća cijeli niz onih ponašanja u razrednom okruženju koja nisu izravno povezana sa školskim učenjem i postignućem. Tim pojmom obuhvaćeno je ponašanje vezano uz poštovanje školskih pravila, odnos prema nastavnicima i ostalim učenicima u razredu ali i odnos učenika prema samom sebi. Istraživači su rabeći multivarijatne statističke postupke za utvrđivanje latentnih obrazaca poremećaja u školskom ponašanju ustanovili da se pojedini manifestni međusobno povezani oblici ponašanja mogu svrstati u dvije šire kategorije: ponašanja usmjerena prema van ili eksternalizirana ponašanja i ponašanja usmjerena prema unutra ili internalizirana ponašanja (Kroff, 1986.). Eksternalizirani poremećaji u ponašanju odnose se na poremećaja vladanja i ophođenja. U školi se takvi neprikladni oblici ponašanja očituju u verbalnoj i fizičkoj agresiji, buntovnosti, neposlušnosti, neobazrivosti prema okolini, manjku samokontrole. U tu skupinu ponašanja svrstava se i hiperaktivnost koja se očituje u teškoćama koncentracije i zadržavanja pažnje, tjelesnom nemiru, neustrajnosti u radu i impulsivnom ponašanju (Coleman, 1992.). Posebni oblik ponašanja koji prema nekima

ulazi u tu skupinu jest i tzv. socijalizirano agresivno ponašanje gdje postoji dobra socijalizacija unutar vršnjačke grupe koja se agresivno odnosi prema široj okolini (Quay, 1979.). U razrednom okruženju nastavnici i ostali učenici doživljavaju te obrasce ponašanja kao neprijateljske i/ili ometajuće. Istraživanja su pokazala da su ti obrasci ponašanja u školskoj dobi prediktivni za kasnije teškoće u socijalnoj prilagodbi, koje se u adolescenciji mogu očitovati kao delinkventno ponašanje a u odrasloj dobi kao antisocijalno ponašanje (Kazdin, 1985.).

Internalizirani poremećaji ponašanja su oni kojima su svojstveni anksioznost, povučenost, psihosomatske smetnje, strahovi ili potištenost. Neki u tu skupinu ubrajaju i nezrelo ponašanje povezano s nedostatkom zanimanja za školu i učenje, općom tromošću i pasivnošću (Quay, 1979.). Općenito su to djeca koja imaju negativnu predodžbu o sebi i nisko samopoštovanje, stoga često izbjegavaju druženje vršnjacima kako se ne

Dr.sc. Vlasta Vizek Vidović, redovita profesoriaca i dr.sc. Vesna Vlahović Štetić redovite su profesorice na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Olivera Petrak, profesor psihologije, stručni je suradnik na Visokoj zdravstvenoj školi u Zagrebu. Kontakt adresa: Vlasta Vizek Vidović, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, I. Lučića 3, 10000 Zagreb